

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS PARAMOS BŪSTUI
ĮSIGYTI AR IŠSINUOMOTI IR DAUGIABUČIAMS NAMAMS
ATNAUJINTI (MODERNIZUOTI) ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2003 M. GEGUŽĖS 28 D. NUTARIMO
NR. 670 „DĖL METINIŲ PAJAMŲ IR TURTO DYDŽIŲ, PAGAL
KURIUOS NUSTATOMA TEISĖ Į SAVIVALDYBĖS SOCIALINĮ BŪSTĄ
AR JO SĄLYGŲ PAGERINIMĄ, NUSTATYMO“ NUOSTATŲ
ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI**

2015 m. gegužės 26 d. Nr. KT16-N10/2015

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Prano Kuconio, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Dainiaus Žalimo, sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53¹ straipsniais, Teismo posėdyje 2015 m. balandžio 30 d. rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 7/2013 pagal pareiškėjo Klaipėdos miesto apylinkės teismo prašymą (Nr. 1B-12/2013) ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 dalies (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nuostata „Teisę į savivaldybės socialinį būstą turi šio Įstatymo 1 straipsnyje nurodytos šeimos ir asmenys, kurių Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruotas turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto

suteikimą yra mažesni už pajamas ir turtą, kurių didžiausius dydžius nustato Vyriausybė“ ir 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalies nuostata „Nuomos sutartyje taip pat turi būti nustatyta, kad socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant dydžius, nustatytus pagal šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygas, nuomos sutartis nutraukiama nuomos sutartyje nustatyta tvarka“ tiek, kiek jose nustatyta, kad šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, turimas turtas ir gautos pajamos nustatomi neatsižvelgiant į jų poreikius, individualias savybes ir kitas reikšmingas aplinkybes, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniams teisingumo, protingumo, proporcingumo, teisėtų lūkesčių apsaugos principams;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 „Dėl metinių pajamų ir turto dydžių, pagal kuriuos nustatoma teisė į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, nustatymo“ 2.1 punktą (2011 m. vasario 17 d. redakcija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 52 straipsniui.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

Pareiškėjas Klaipėdos miesto apylinkės teismas nagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės Klaipėdos miesto savivaldybės ieškinį atsakovei A. J. dėl iškeldinimo iš savivaldybei priklausančios gyvenamosios patalpos ir atsakovės priešieškinį dėl įpareigojimo sudaryti socialinio būsto nuomos sutartį.

2011 m. su atsakove buvo sudaryta socialinio būsto fondo gyvenamosios patalpos nuomos sutartis. 2012 m. atsakovė, pateikdama prašymą atnaujinti socialinio būsto fondo gyvenamosios patalpos nuomos terminą, kartu pateikė metinę gyventojų (šeimos) turto ir pajamų deklaraciją. Šioje deklaracijoje nurodytos metinės atsakovės pajamos daugiau nei dviem tūkstančiais litų viršijo Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 „Dėl metinių pajamų ir turto dydžių, pagal kuriuos nustatoma teisė į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, nustatymo“ (toliau – ir Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimas Nr. 670) 2.1.1 punkte nurodytą 13 200 litų grynujų pajamų vienam asmeniui ribą, todėl atsakovė pagal Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 11 straipsnio 4 dalį neteko teisės atnaujinti savivaldybės socialinio būsto fondo gyvenamosios patalpos nuomos terminą ir, baigus galioti nuomos sutarčiai, privalėjo išsikelti iš gyvenamųjų patalpų. Atsakovei nesutikus to padaryti, Klaipėdos miesto savivaldybė kreipėsi į teismą, prašydama iškeldinti ją iš gyvenamosios patalpos, nesuteikiant kitos gyvenamosios patalpos. Atsakovė A. J. su ieškiniu nesutiko ir prašė jo netenkinti, taip pat pateikė priešieškinį, kuriuo prašė įpareigoti sudaryti

socialinio būsto nuomos sutartį. Ji nurodė, kad jokio kito gyvenamojo ploto neturi ir, jeigu bus išskeldinta iš minėtos gyvenamosios patalpos, dėl savo neįgalumo (nustatytas 10 procentų darbingumas) ir sveikatos būklės negalės apsirūpinti kitu būstu, kuris atitiktų jos sveikatos poreikius.

Pareiškėjas Klaipėdos miesto apylinkės teismas nutartimi civilinės bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą.

II

Pareiškėjo Klaipėdos miesto apylinkės teismo prašymas grindžiamas šiais argumentais.

1. Remdamasis oficialiąja konstitucine doktrina, pareiškėjas pažymi, kad pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, pagal kurį asmuo, įgyvendindamas vieną konstitucinę teisę, netektų galimybės įgyvendinti kitą konstitucinę teisę. Atsakovės (pareiškėjo nagrinėjamoje civilinėje byloje) gaunamos invalidumo, našlių ir našlaičių pensijos ir transporto išlaidų kompensacija lėmė tai, kad ji prarado teisę į socialinę paramą, nes pagal ginčijamas Įstatymo nuostatas, asmens pajamoms pasiekus tam tikrą Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarime Nr. 670 nustatytą dydį (atsakovės pajamos šį dydį pasiekė dėl jai mokėtų minėtų išmokų), prarandama teisė į socialinio būsto nuomą. Taigi atsakovė, įgyvendindama vieną konstitucinę teisę, neteko galimybės įgyvendinti kitą konstitucinę teisę. Be to, sprendžiant, ar suteikti asmeniui socialinę paramą (socialinio būsto nuomą), neatsižvelgiama į tai, kokios rūšies pajamas asmuo gauna, į jo individualias savybes (būseną), poreikius, kitas reikšmingas aplinkybes ir nėra galimybės, vadovaujantis šiais kriterijais, nuspręsti, kad socialinė parama (socialinio būsto nuoma) turi būti teikiama, o tai gali prieštarauti Konstitucijos 52 straipsnio nuostatai, laiduojančiai teisę į socialinį aprūpinimą, konstituciniams teisingumo, protingumo, proporcingumo, teisėtų lūkesčių apsaugos principams.

2. Pagal Konstitucijos 52 straipsnio turinį atskleidžiančią oficialiąją konstitucinę doktriną asmenys, kuriems skiriama socialinė parama, socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo pagrindai, sąlygos, dydžiai gali būti nustatyti tik įstatymu. Vyriausybė, vadovaudamasi ginčijamu Įstatymu, 2003 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 670 nustatė pajamų ir turto dydžius, kuriems esant asmenims suteikiama socialinė parama (socialinio būsto nuoma). Taip Vyriausybė įstatymų leidėjo pavedimu poįstatyminiu aktu nustatė ratą asmenų, turinčių teisę pretenduoti į valstybės paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti, taigi sureguliuavo santykius, kurie pagal Konstituciją turi būti reguliuojami įstatymu.

III

1. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens Lietuvos Respublikos Seimo atstovo Seimo nario Algimanto Dumbravos rašytiniai paaiškinimai, kuriuose

teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai. A. Dumbravos pozicija grindžiama šiais argumentais.

Pagal Įstatymą socialinis būstas yra skirtas mažas pajamas turintiems asmenims ir šeimoms apgyvendinti. Taigi Įstatyme yra įtvirtintas pagrindinis kriterijus, kuriuo vadovaudamasi Vyriausybė tvirtina asmenų ir šeimų turimo turto bei gaunamų pajamų didžiausius dydžius, – mažos pajamos. Atsižvelgiant į tai, kad socialinio būsto paskirtis yra aprūpinti gyvenamosiomis patalpomis mažas pajamas turinčius asmenis ir šeimas, manytina, jog tokias pačias mažas pajamas turintys asmenys ir šeimos neturėtų būti traktuojami skirtingai tik tuo pagrindu, kad skiriasi jų gaunamų pajamų rūšys.

Vertindamas pareiškėjo teiginius, kad, įgyvendindamas vieną konstitucinę teisę, asmuo netenka galimybės įgyvendinti kitą konstitucinę teisę, suinteresuoto asmens atstovas pažymi, jog asmuo ne netenka galimybės įgyvendinti konstitucinę teisę, o nebeatitinka nustatytų sąlygų šiai teisei įgyvendinti – asmens gaunamų pajamų dydis viršija nustatytus dydžius, t. y. asmuo pagal gaunamų pajamų dydį nebėra laikomas tokias mažas pajamas gaunančiu asmeniu, kurį būtina aprūpinti socialiniu būstu. Asmuo negali pagrįstai tikėtis, kad jo pagal galiojančius įstatymus ar kitus teisės aktus, neprieštaraujančius Konstitucijai, įgytos teisės bus išlaikytos neribotą laiką, jei atitinkamų teisių įgijimo metu buvo nustatytas ir šių teisių pasibaigimo pagrindas (asmens finansinės padėties pagerėjimas).

2. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens Vyriausybės atstovų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Teisės skyriaus vyriausiosios specialistės Monikos Kriaučiūnaitės (šios konstitucinės justicijos bylos nagrinėjimo metu – Monika Mikelaitė), šios ministerijos Socialinės aprėpties departamento Paramos būstui skyriaus vedėjo Aloyzo Stapulionio, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Statybos ir būsto departamento Būsto skyriaus vedėjo pavaduotojo Ramūno Šveikausko, tuometinės šios ministerijos Teisės ir personalo departamento Teisės taikymo skyriaus vyriausiosios specialistės Eglės Izokaitytės rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai.

Rengiant bylą gautas ir suinteresuoto asmens Vyriausybės atstovių Aplinkos ministerijos Teisės ir personalo departamento Teisės taikymo skyriaus vedėjos Redos Skirkevičiūtės ir vyriausiosios specialistės Eglės Leonavičiūtės raštas, kuriame pritariama suinteresuoto asmens Vyriausybės atstovų M. Kriaučiūnaitės, A. Stapulionio, R. Šveikausko ir buvusios atstovės E. Izokaitytės rašytiniams paaiškinimams.

Suinteresuoto asmens atstovų pozicija grindžiama šiais argumentais.

2.1. Tai, kad teisė į socialinį būstą suteikiama tik asmenims, kurių gaunamos pajamos ir turtas neviršija maksimalių pajamų ir turto dydžių, yra pateisinama teisės į socialinį būstą prigimtimi ir paskirtimi, taip pat valstybės finansinėmis galimybėmis.

Pareiškėjo teiginys, jog pagal ginčijamą teisinį reguliavimą asmuo, įgyvendindamas konstitucinę teisę į pensinį aprūpinimą, netenka galimybės įgyvendinti konstitucinę teisę į socialinę paramą, yra nepagrįstas, nes teisė į socialinį būstą prarandama tik dėl to, kad asmuo nebeatitinka įstatymo nustatytų reikalavimų, kad gautų šią paramą (asmens gaunamos pajamos viršija nustatytus maksimalius dydžius), kitaip tariant, pats faktas, kad asmuo įgyvendina teisę į pensinį aprūpinimą, neužkerta kelio įgyvendinti teisę į socialinį būstą, jei asmuo atitinka bendrąsias teisės į socialinį būstą sąlygas.

2.2. Pareiškėjo argumentai, kad sprendžiant, ar asmuo vis dar turi teisę į socialinį būstą, neatsižvelgiama į tai, kokios rūšies pajamas jis gauna, į asmens individualias savybes (būseną), jo šeimos poreikius, kitas reikšmingas aplinkybes, yra nepagrįsti, nes pagal ginčijamą įstatymą asmenys, kuriems gali būti skirtas socialinis būstas, yra suskirstyti į šešias grupes (jaunos šeimos; šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų (įvaikių); buvę našlaičiai ar be tėvų globos likę asmenys; neįgalieji asmenys ir šeimos, kuriose yra neįgalių asmenų; bendrasis sąrašas; socialinio būsto nuomininkai, turintys teisę į būsto sąlygų pagerinimą). Nepagrįstai išskyrus kokią nors asmenų grupę, ji būtų privilegijuota, palyginti su kitais asmenimis.

2.3. Didžiausi leidžiami pajamų dydžiai, su kuriais siejama teisė į socialinį būstą, nustatyti Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 670. Pagal jį asmens be šeimos, gyvenančio Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Neringos miestuose, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rajonų savivaldybėse, grynosios metinės pajamos turėjo neviršyti 13 200 litų, t. y. 1 100 litų per mėnesį. Lietuvos statistikos departamento pateiktais duomenimis, vienam asmeniui skurdo rizikos riba 2012 m. sudarė 749 litus per mėnesį. 2012 m. 18,6 procento Lietuvos gyventojų gyveno žemiau skurdo ribos, o skurdo rizikos gylis, kuris parodo, kiek vidutiniškai skurstančiųjų pajamos yra mažesnės už skurdo rizikos ribą, 2012 m. sudarė 22,6 procento. Vidutinės disponuojamos piniginės ir natūrinės pajamos vienam namų ūkio nariui Lietuvoje 2011 m. sudarė 1 016 litų per mėnesį (apskrityse šis skaičius skyrėsi, pvz., Vilniaus apskrityje šios pajamos 2011 m. sudarė 1 136 litus, Kauno apskrityje – 1 085 litus, Klaipėdos apskrityje – 1 056 litus ir t. t.). Taigi maksimalūs teisei į socialinį būstą nustatyti taikomi pajamų dydžiai iš esmės atitiko vidutines disponuojamas mėnesio pajamas vienam namų ūkio nariui, net šiek tiek jas viršijo; jie viršijo minimaliąją mėnesinę algą, kuri buvo 1 000 litų. Taigi, remiantis šiais statistiniais duomenimis, manytina, kad reikalavimas neviršyti 13 200 litų buvo nustatytas pagrįstai, atsižvelgus į valstybės finansines galimybes.

2.4. Lietuvos statistikos departamento pateiktais duomenimis, 2012 m. Lietuvoje buvo 69 330 asmenų (iš jų 8 061 – neįgalūs asmenys ir šeimos, kuriose yra neįgalių asmenų), turinčių

teisę į socialinį būstą. Į šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašus 2012 m. įrašyti 31 584 asmenys (šeimos), t. y. 1 100 asmenų (šeimų) daugiau negu 2011 m. Socialinio būsto fondo plėtra dėl ribotų valstybės biudžeto galimybių netenkina poreikio ir mažas pajamas turintiems asmenims (šeimoms) galimybė išsinuomoti savivaldybės socialinį būstą gali būti suteikta tik per 20–30 metų nuo prašymo išnuomoti socialinį būstą pateikimo. Neturinčių būsto ir negaunančių paramos asmenų (šeimų) skaičius nuo 2008 m. kasmet didėja beveik 3 procentais, taigi, dėl bet kokio Vyriausybės nustatytų leistinų teisei į socialinį būstą nustatyti turto ir pajamų dydžių padidinimo, nesuderinto su valstybės biudžeto finansinėmis galimybėmis, būtų dar labiau išplėstas teisę į socialinio būsto nuomą turinčių asmenų (šeimų) ratas ir pailgėtų laikotarpis iki realios galimybės išsinuomoti socialinį būstą įgyvendinimo.

Klaipėdos miesto savivaldybės sąrašuose socialiniam būstui nuomoti 2012 m. buvo 2 465 asmenys (šeimos), iš jų 663 jaunos šeimos, 317 našlaičių ir likusių be tėvų globos asmenų, 415 neįgalių asmenų (šeimų), 926 į bendrąjį sąrašą įrašyti asmenys, 14 socialinio būsto nuomininkų, turinčių teisę į būsto sąlygų pagerinimą, 122 šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų (įvaikių). Iš asmenų (šeimų), įrašytų į nurodytus sąrašus, socialinis būstas 2012 m. iš viso buvo išnuomotas 37 asmenims (šeimoms) (atitinkamai 2011 m. – 31, 2010 m. – 30, 2009 m. – 20), atitinkantiems Įstatyme nustatytus kriterijus pagal grupes.

2.5. Ginčijamas teisinis reguliavimas atitinka nuostatą, kad asmeniui teikiama socialinė parama neturi sudaryti prielaidų asmeniui pačiam nesiekti gauti didesnių pajamų, nesistengti ieškoti galimybių užtikrinti sau ir savo šeimai žmogaus orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas, skatina asmenis patiems rūpintis savo gerove. Manytina, kad asmenų poreikių yra paisoma ir taikant kitas valstybės pagalbos priemones, apimančias tiek neatsižvelgiant į asmens turtą ir pajamas teikiamą paramą, tiek paramą, teikiamą nepasiturintiems gyventojams, įvertinus jų turtą ir pajamas.

2.6. Konstitucijos 52 straipsnyje nurodytų socialinės apsaugos, socialinės paramos santykių poįstatyminiu reguliavimu negalima nustatyti asmens teisės į socialinę paramą atsiradimo sąlygų, taip pat riboti šios teisės apimtį, tačiau poįstatyminiais teisės aktais (taigi ir Vyriausybės nutarimais) galima nustatyti šiuos santykius reguliuojančių įstatymų įgyvendinimo tvarką. Poįstatyminiais teisės aktais gali būti nustatomos atitinkamos procedūros, taip pat toks įstatymais grindžiamas teisinis reguliavimas, kurį objektyviai lemia būtinumas teisėkūroje remtis specialiomis žiniomis ar specialia (profesine) tam tikros srities kompetencija.

Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 670 sukonkretinta Įstatyme nustatyta sąlyga, kad teisė į socialinį būstą atsiranda, kai asmens (šeimos) turtas ir pajamos neviršija didžiausių leistinų dydžių ir asmuo (šeima) neturi nuosavybės teise būsto Lietuvoje (arba būstas neviršija Įstatyme nurodytų ploto dydžių). Ginčijamame Vyriausybės nutarime įtvirtinti konkretūs turto ir pajamų dydžiai (diferencijuojami pagal asmenų skaičių šeimoje ir savivaldybes) ir jų

peržiūrėjimo tvarka. Manytina, kad šio teisinio reguliavimo įtvirtinimas poįstatyminiame teisės akte galėtų būti aiškinamas ir tuo, kad pajamų dydžiai, su kuriais siejama teisė į socialinį būstą, priklauso nuo valstybės ir atskirų gyventojų grupių ekonominės padėties pokyčių, todėl turi būti nuolat peržiūrimi ir, esant reikalui, tikslinami.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

1. Pareiškėjas Klaipėdos miesto apylinkės teismas prašo ištirti, ar Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies (2010 m. spalio 12 d. redakcija), 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalies nuostatos tiek, kiek nurodyta, neprieštarauja *inter alia* konstituciniams teisingumo, protingumo, proporcingumo, teisėtų lūkesčių apsaugos principams.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad konstitucinis teisingumo principas yra neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas (*inter alia* 2012 m. rugsėjo 25 d., 2012 m. spalio 24 d., 2013 m. balandžio 30 d. nutarimai), taip pat kad konstitucinis teisinės valstybės principas įpareigoja paisyti teisėtų lūkesčių, užtikrinti jų apsaugą, nepažeisti proporcingumo, protingumo, teisingumo reikalavimų (2006 m. kovo 14 d. nutarimas).

Todėl pareiškėjo prašymas ištirti ginčijamo teisinio reguliavimo atitiktį konstituciniams teisingumo, protingumo, proporcingumo, teisėtų lūkesčių apsaugos principams traktuotinas kaip prašymas ištirti jo atitiktį konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Taigi pareiškėjo prašymas traktuotinas kaip prašymas ištirti:

– Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nuostatos „Teisę į savivaldybės socialinį būstą turi šio Įstatymo 1 straipsnyje nurodytos šeimos ir asmenys, kurių Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruotas turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto suteikimą yra mažesni už pajamas ir turta, kurių didžiausius dydžius nustato Vyriausybė“ ir 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalies nuostatos „Nuomos sutartyje taip pat turi būti nustatyta, kad socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant dydžius, nustatytus pagal šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygas, nuomos sutartis nutraukiama nuomos sutartyje nustatyta tvarka“ tiek, kiek jose nustatyta, kad šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, turimas turtas ir gautos pajamos nustatomi neatsižvelgiant į jų poreikius, individualias savybes ir kitas reikšmingas aplinkybes, atitiktį Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui;

– Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkto (2008 m. spalio 8 d., 2011 m. vasario 17 d. redakcijos) atitiktį Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 52 straipsniui.

II

1. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas 1992 m. balandžio 7 d. priėmė Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymą, kuris pagal Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo 1992 m. balandžio 9 d. nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymo įsigaliojimo“ 1 punktą įsigaliojo 1992 m. birželio 1 d.

Šis įstatymas buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas; ne kartą keistas ir jo pavadinimas, *inter alia* Seimo 2009 m. liepos 17 d. priimto Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymo pavadinimo, 1, 2 straipsnių ir penktojo skirsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo 1 straipsniu, kuriuo šis įstatymas buvo pavadintas Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymu.

Įstatymo 1 straipsnyje „Įstatymo paskirtis ir taikymas“ buvo nustatyta:

– „Šis Įstatymas nustato valstybės paramos, teikiamos fiziniams asmenims ir šeimoms, turintiems nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, būstui pirkti, statyti (rekonstruoti) (toliau – įsigyti) ar išsinuomoti sąlygas ir tvarką, savivaldybės socialinio būsto nuomos sąlygas ir tvarką. Be to, šis Įstatymas nustato valstybės paramos teikimo butų ir kitų patalpų savininkams, savivaldybėms ir bendrojo naudojimo objektų valdytojams (administratoriams) daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) sąlygas ir tvarką“ (1 dalis (2010 m. spalio 12 d. redakcija));

– „Valstybės parama būstui įsigyti ar išsinuomoti pagal šį Įstatymą teikiama šeimoms, taip pat asmenims, įgijusiems visišką civilinį veiksnumą. Šeimai atstovauja vienas iš sutuoktinių (tėvų) arba jų įgaliotas asmuo“ (2 dalis (2008 m. rugsėjo 29 d. redakcija)).

Pagal Įstatymo (2002 m. lapkričio 12 d. redakcija) 2 straipsnio 7 dalį socialinis būstas – nekomerciniu pagrindu, pagal Vyriausybės nustatytą nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką nuomojamos savivaldybės gyvenamosios patalpos, skirtos mažas pajamas turintiems asmenims ir šeimoms apgyvendinti pagal šio Įstatymo nustatytas sąlygas.

2. Įstatymo 8 straipsnio „Teisė į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą“ 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija), kuri ginčijama šioje konstitucinės justicijos byloje, buvo nustatyta:

„Teisė į savivaldybės socialinį būstą turi šio Įstatymo 1 straipsnyje nurodytos šeimos ir asmenys, kurių Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruotas turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto

suteikimą yra mažesni už pajamas ir turtą, kurių didžiausius dydžius nustato Vyriausybė, jeigu jie neturi Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise priklausančio būsto arba turimo būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam šeimos nariui, yra mažesnis kaip 10 kvadratinų metrų arba yra mažesnis kaip 14 kvadratinų metrų, jeigu šeimoje yra asmuo, kuriam Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis arba kuris yra pripažintas nedarbingu (netekusiu 75–100 procentų darbingumo) ar iš dalies darbingu (netekusiu 60–70 procentų darbingumo), arba kuris yra sukakęs senatvės pensijos amžių ir jam nustatyta specialiųjų poreikių tenkinimo reikmė, arba asmuo, sergantis lėtinės ligos, įrašytos į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą sąrašą, sunkia forma.“

Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija), aiškinamoje atsižvelgiant į Įstatymo 1 straipsnyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, buvo nustatytos šeimų ir asmenų, turinčių nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, teisės į savivaldybės socialinį būstą įgijimo sąlygos: 1) šeimų ir asmenų turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus neviršijo Vyriausybės nustatytų didžiausių dydžių; 2) šeimos ir asmenys neturėjo Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise priklausančio būsto arba turimo būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam šeimos nariui, neviršijo Įstatyme nustatyto dydžio.

Pagal Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą didžiausius turto ir pajamų dydžius, kurių neturėjo viršyti šeimų ir asmenų, pretenduojančių į savivaldybės socialinį būstą, turimas turtas ir gautos pajamos, turėjo nustatyti Vyriausybė.

3. Įstatymo 11 straipsnyje „Socialinio būsto nuomos tvarka ir sąlygos“ (2010 m. spalio 12 d. redakcija), kurio 4 dalis ginčijama šioje konstitucinės justicijos byloje, buvo nustatyta:

„1. Šeimos ir asmenys, turintys teisę į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą pagal šio Įstatymo 8 straipsnį, pateikę rašytinį prašymą, registruojami savivaldybės vykdomojoje institucijoje pagal asmens (šeimos atveju – vieno iš sutuoktinių) įstatymų nustatyta tvarka deklaruotą gyvenamąją vietą, o jeigu gyvenamosios vietos neturi, – pagal savivaldybę, kurioje gyvena. Kartu su prašymu pateikiami dokumentai, įrodantys teisę į socialinį būstą ar būsto sąlygų pagerinimą. Registravimo tvarką nustato savivaldybės vykdomoji institucija.

2. Šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašai sudaromi pagal prašymo įregistravimo savivaldybės vykdomojoje institucijoje datą. Sudaromi šie atskiri sąrašai:

- 1) jaunų šeimų;
- 2) šeimų, auginančių tris ar daugiau vaikų (įvaikių);
- 3) buvusių našlaičių ar be tėvų globos likusių asmenų. Į šį sąrašą įrašomi buvę našlaičiai ir be tėvų globos likę asmenys ar jų šeimos, kurie pasibaigus jų globos ar laisvės atėmimo terminui yra ne vyresni kaip 35 metų;

4) neįgaliųjų asmenų ir šeimų, kuriose yra neįgalūs asmenys. Į šį sąrašą įrašomi asmenys, kuriems Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais (netekusiais 75–100 procentų darbingumo) ar iš dalies darbingais (netekusiais 60–70 procentų darbingumo), arba kurie yra sukakę senatvės pensijos amžių ir jiems nustatyta specialiųjų poreikių tenkinimo reikmė, taip pat šeimos, kuriose yra asmuo, kuriam Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis arba kuris yra pripažintas nedarbingu (netekusiu 75–100 procentų darbingumo) ar iš dalies darbingu (netekusiu 60–70 procentų darbingumo), arba kuris yra sukakęs senatvės pensijos amžių ir jam nustatyta specialiųjų poreikių tenkinimo reikmė, asmenys, sergantys lėtinių ligų, įrašytų į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą sąrašą, sunkiomis formomis, ir šeimos, kuriose yra tomis ligomis sergančių asmenų;

5) bendrasis. Į šį sąrašą įrašomos visos šeimos ir asmenys, nepatenkantys į 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytus sąrašus;

6) socialinio būsto nuomininkų, turinčių teisę į būsto sąlygų pagerinimą.

3. Savivaldybės socialinis būstas nuomojamas laikantis eiliškumo pagal šio straipsnio 2 dalyje nurodytus sąrašus, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nurodytus atvejus. Jeigu šeima ir asmuo, įrašyti į sąrašą savivaldybės socialiniam būstui išsinuomoti, įgyja teisę būti įrašyti į kitą sąrašą, šeimai ar asmeniui pageidaujant, gali būti perrašomi į kitą atitinkamą sąrašą, užskaitant buvimo ankstesniame sąraše metus. Sąrašų prioritetus nustato savivaldybės taryba, pirmumą teikdama buvusių našlaičių ar be tėvų globos likusių asmenų sąrašui. Sprendimą išnuomoti socialinį būstą priima savivaldybės vykdomoji institucija. Gyvenamųjų patalpų nuomos sutartis su savivaldybės socialinio būsto nuomininkais sudaroma vadovaujantis Civiliniu kodeksu. Šalių susitarimu nuomos sutartyje gali būti numatytos sąlygos dėl nuomininko perkėlimo į mažesnio ploto būstą. Šeimai ir asmeniui nuosavybės teise įgijus būstą, socialinio būsto nuomos sutartis su juo nutraukiama nuomos sutartyje nustatyta tvarka.

4. Socialinio būsto nuomos sutartyje turi būti nustatyta, kad socialinio būsto nuomininkas privalo kas treji metai Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruoti turimą turtą ir gautas pajamas už vienus metus (12 paskutinių mėnesių). Nuomos sutartyje taip pat turi būti nustatyta, kad socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant dydžius, nustatytus pagal šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygas, nuomos sutartis nutraukiama nuomos sutartyje nustatyta tvarka. Duomenys apie deklaruotą turimą turtą ir gautas pajamas per mėnesį nuo šioje dalyje nurodyto termino pateikiami savivaldybės vykdomajai institucijai.

5. Socialinio būsto nuomos sutartis nenutraukiama, jeigu socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) ne daugiau kaip 5 procentais

viršija Vyriausybės pagal šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygas nustatytus turto ir pajamų dydžius ir jeigu nuomininkas ar jo šeimos narys šio straipsnio 4 dalyje nustatytu duomenų apie turimą turtą ir gautas pajamas pateikimo savivaldybės vykdomajai institucijai metu teisės aktų nustatyta tvarka yra įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje kaip bedarbis arba nuomininkas ar jo šeimos narys Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas nedarbingu.

6. Savivaldybės gyvenamosios patalpos savivaldybės tarybos nustatyta tvarka išnuomojamos ir neįrašytoms į šio straipsnio 2 dalyje nurodytus sąrašus šeimoms ir asmenims, netekusiems būsto dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar kitų nuo žmogaus valios nepriklausančių aplinkybių, kurie Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise neturi kito tinkamo gyventi būsto, šeimoms, auginančioms penkis ir daugiau vaikų, ir šeimoms, kurioms vienu kartu gimsta trys ar daugiau vaikų, taip pat vienišioms judėjimo negalią turintiems asmenims. Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka informacija apie šioje dalyje nurodytais atvejais išnuomotas gyvenamąsias patalpas viešai skelbiama savivaldybės tinklalapyje.“

Taigi Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje buvo nustatytos *inter alia* kai kurios savivaldybės socialinio būsto nuomos sutarties sąlygos: 1) socialinio būsto nuomininko pareiga kas treji metai deklaruoti turimą turtą ir gautas pajamas už vienus metus (12 paskutinių mėnesių); 2) socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlyga – nuomininko (jo šeimos) deklaruotas turimas turtas ar gautos pajamos viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius.

Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje buvo nustatyta šio straipsnio 4 dalyje nurodytos socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlygos – nuomininko (jo šeimos) deklaruotas turimas turtas ar gautos pajamos viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius – išimtis. Pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą socialinio būsto nuomos sutartis nenutraukiama esant abiem šioms sąlygoms: 1) socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) ne daugiau kaip 5 procentais viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius; 2) nuomininkas ar jo šeimos narys teisės aktų nustatyta tvarka yra įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje kaip bedarbis arba nuomininkas ar jo šeimos narys Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas nedarbingu.

Pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje nustatytą socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlygos išimtį tuo atveju, jeigu nuomininkas ar jo šeimos narys teisės aktų nustatyta tvarka buvo įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje kaip bedarbis arba nuomininkas ar jo šeimos narys Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka buvo pripažintas nedarbingu, socialinio būsto nuomos sutartis turėjo būti nutraukiama socialinio būsto

nuomininko (jo šeimos) gautoms pajamoms už vieną mėnesį (12 paskutinių mėnesių) daugiau kaip 5 procentais viršijant Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius. Visais kitais atvejais pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą socialinio būsto nuomos sutartis turėjo būti nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautoms pajamoms už vieną mėnesį (12 paskutinių mėnesių) viršijant Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius.

Pažymėtina, kad pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 2 dalį buvo sudaromi atskiri šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašai jaunosioms šeimoms, šeimoms, auginančioms tris ar daugiau vaikų (įvaikių), buvusiems našlaičiams ar be tėvų globos likusiems asmenims, neįgaliems asmenims (ir šeimoms, kuriose yra neįgalių asmenų), socialinio būsto nuomininkams, turintiems teisę į būsto sąlygų pagerinimą, taip pat visiems kitiems asmenims, atitikusiems Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytas šeimų ir asmenų teisės į savivaldybės socialinį būstą įgijimo sąlygas.

4. Seimas 2014 m. liepos 17 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo Nr. I-2455 pakeitimo įstatymą, kuriuo pakeitė Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymą ir jį išdėstė nauja redakcija. Šis įstatymas pavadintas Lietuvos Respublikos valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymu ir įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d. (išskyrus jame nurodytą išimtį). Šiame įstatyme nėra reglamentuojami valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti santykiai.

5. Seimas 2014 m. spalio 9 d. priėmė Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymą, kuris įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d. (išskyrus jame nurodytą išimtį).

5.1. Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 9 straipsnio „Teisė į socialinio būsto nuomą“ 1 dalyje nustatyta:

„Teisę į socialinio būsto nuomą turi asmenys ir šeimos, kurie atitinka visus šiame straipsnyje nurodytus reikalavimus:

1) duomenys apie jų gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, o neturinčiųjų gyvenamosios vietos – apie savivaldybę, kurios teritorijoje gyvena, yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą;

2) Gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka už kalendorinius metus deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) iki prašymo suteikti paramą būstui išsinuomoti pateikimo dienos neviršija šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatytų pajamų ir turto dydžių;

3) neturi Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės (bendrosios nuosavybės) teise būsto arba nuosavybės (bendrosios nuosavybės) teise turimas būstas, Nekilnojamojo turto kadastro duomenimis, yra fiziškai nusidėvėjęs daugiau kaip 60 procentų, arba nuosavybės (bendrosios

nuosavybės) teise turimo būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam asmeniui ar šeimos nariui, yra mažesnis kaip 10 kvadratinų metrų arba yra mažesnis kaip 14 kvadratinų metrų, jeigu šeimoje yra neįgalusis arba asmuo, sergantis lėtinės ligos, įrašytos į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą sąrašą, sunkia forma.“

Taigi Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatytos asmenų ir šeimų teisės į socialinio būsto nuomą įgijimo sąlygos, *inter alia*: 1) asmenų ir šeimų turimas turtas (įskaitant gautas pajamas) už kalendorinius metus neviršija šiame įstatyme nustatytų pajamų ir turto dydžių; 2) asmenys ir šeimos neturi Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise priklausančio būsto arba jis yra fiziškai nusidėvėjęs, arba jo naudingasis plotas, tenkantis vienam šeimos nariui, neviršija Įstatyme nustatyto dydžio.

5.2. Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 11 straipsnio „Asmenų ir šeimų vertinamų pajamų ir turto metiniai dydžiai, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti“ 2 dalyje nustatyta:

„Teisę į paramą būstui išsinuomoti turi asmenys ir šeimos, jeigu jų Gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka už kalendorinius metus deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) neviršija šių dydžių:

1) asmens be šeimos, gyvenančio Vilniaus miesto ar rajono, Kauno miesto ar rajono, Klaipėdos miesto ar rajono, Palangos miesto ar Neringos savivaldybėje, grynosios metinės pajamos – 38 VRP [valstybės remiamų pajamų] dydžių ir turtas – 93 VRP dydžių; asmens be šeimos, gyvenančio kitoje savivaldybėje, grynosios metinės pajamos – 32 VRP dydžių ir turtas – 56 VRP dydžių;

2) dviejų ar trijų asmenų šeimos, gyvenančios Vilniaus miesto ar rajono, Kauno miesto ar rajono, Klaipėdos miesto ar rajono, Palangos miesto ar Neringos savivaldybėje, grynosios metinės pajamos – 76 VRP dydžių ir turtas – 168 VRP dydžių; dviejų ar trijų asmenų šeimos, gyvenančios kitoje savivaldybėje, grynosios metinės pajamos – 63 VRP dydžių ir turtas – 112 VRP dydžių;

3) keturių ar daugiau asmenų šeimos, gyvenančios Vilniaus miesto ar rajono, Kauno miesto ar rajono, Klaipėdos miesto ar rajono, Palangos miesto ar Neringos savivaldybėje, grynosios metinės pajamos vienam asmeniui neturi viršyti 22 VRP dydžių ir turtas vienam asmeniui – 75 VRP dydžių; keturių ar daugiau asmenų šeimos, gyvenančios kitoje savivaldybėje, grynosios metinės pajamos vienam asmeniui neturi viršyti 19 VRP dydžių ir turtas vienam asmeniui – 56 VRP dydžių.“

Paminėtina, kad Vyriausybė 2014 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. 923 „Dėl valstybės remiamų pajamų dydžio patvirtinimo“, kuris įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d., patvirtino valstybės remiamų pajamų dydį – 102 eurus.

5.3. Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio „Socialinio būsto nuomos sutarties sudarymas, keitimas ir nutraukimas“ 5 dalyje *inter alia* nustatyta:

„Socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama:

<...>

2) kai Gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka už kalendorinius metus asmens ar šeimos deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) daugiau kaip 20 procentų viršija šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius <...>“

Teisinį reguliavimą, nustatytą Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje, palyginus su nustatytoju Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo (2014 m. spalio 9 d. redakcija) 20 straipsnio 5 dalies 2 punkte matyti, jog jame nustatytas teisinis reguliavimas pakito tuo aspektu, kad pagal Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio 5 dalies 2 punktą pagrindas nutraukti socialinio būsto nuomos sutartį yra tik tuomet, kai asmens ar šeimos deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) daugiau kaip 20 procentų viršija pajamų ir turto metinius dydžius, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti, o pagal Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalį pagrindas nutraukti socialinio būsto nuomos sutartį buvo tai, kad nuomininko (jo šeimos) deklaruotas turimas turtas ar gautos pajamos viršijo – nesvarbu kiek – Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius.

Teisinis reguliavimas, nustatytas Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo (2014 m. spalio 9 d. redakcija) 20 straipsnio 5 dalies 2 punkte, skiriasi ir nuo nustatytojo Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje, kurioje, kaip minėta, buvo nustatyta šio straipsnio 4 dalyje nurodytos socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlygos – nuomininko (jo šeimos) deklaruotas turimas turtas ar gautos pajamos viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius dydžius – išimtis: pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą socialinio būsto nuomos sutartis nenutraukiama esant abiem šioms sąlygoms: 1) socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) ne daugiau kaip 5 procentais viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius; 2) nuomininkas ar jo šeimos narys teisės aktų nustatyta tvarka yra įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje kaip bedarbis arba nuomininkas ar jo šeimos narys Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas nedarbingu. Pagal Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio 5 dalies 2 punkte nustatytą teisinį reguliavimą, jeigu asmens ar šeimos deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) už kalendorinius metus viršija šio įstatymo

11 straipsnio 2 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius ne daugiau kaip 20 procentų, socialinio būsto nuomos sutartis, nesant jokių kitų sąlygų, nenutraukiama.

Taigi socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo teisinis reguliavimas, nustatytas Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio 5 dalies 2 punkte, iš esmės skiriasi nuo nustatytojo Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 ir 5 dalyse.

5.4. Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio „Socialinio būsto nuomos sutarties sudarymas, keitimas ir nutraukimas“ 6 dalyje nustatyta:

„Jeigu asmens ar šeimos, nuomojančio (nuomojančios) socialinį būstą, deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) už kalendorinius metus daugiau kaip 20 procentų viršija šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius, asmens ar šeimos prašymu savivaldybės taryba, įvertinusi socialinio būsto poreikį savivaldybėje, gali priimti sprendimą šį būstą nuomoti kaip savivaldybės būstą rinkos kainomis vadovaudamasi savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodika, jeigu asmuo ar šeima neturi nuosavybės teise kito tinkamo būsto. Savivaldybės būsto nuomos sutartis sudaroma, keičiama ir nutraukiama vadovaujantis Civiliniu kodeksu.“

Taigi Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio 6 dalyje nustatytos *inter alia* sąlygos, kurioms esant savivaldybės taryba gali priimti sprendimą socialinį būstą nuomoti kaip savivaldybės būstą rinkos kainomis: 1) asmens ar šeimos, nuomojančio (nuomojančios) socialinį būstą, deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) už kalendorinius metus daugiau kaip 20 procentų viršija Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius; 2) asmens ar šeimos, nuomojančio (nuomojančios) socialinį būstą, prašymas; 3) socialinio būsto poreikio savivaldybėje įvertinimas.

6. Minėta, kad pareiškėjas prašo ištirti, ar Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 52 straipsniui neprieštarauja Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punktas (2011 m. vasario 17 d. redakcija).

Minėta ir tai, kad pagal Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą viena iš sąlygų, kad šeimos ir asmenys, turintys nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, įgytų teisę į savivaldybės socialinį būstą, buvo tai, kad jų turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus neviršytų Vyriausybės nustatytų didžiausių dydžių.

6.1. Vyriausybė 2003 m. gegužės 28 d. priėmė nutarimą Nr. 670 „Dėl Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti teikimo tvarkos“, kuris įsigaliojo 2003 m. gegužės 31 d.

Šis nutarimas buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas; ne kartą keistas ir jo pavadinimas, *inter alia* Vyriausybės 2011 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 194 „Dėl Lietuvos

Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 „Dėl Asmens (šeimos) metinių pajamų ir turto apskaičiavimo teikiant valstybės paramą būstui įsigyti, savivaldybės socialiniam būstui išsinuomoti ar jo sąlygoms pagerinti tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, kuris įsigaliojo 2011 m. vasario 25 d.

Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 preambulėje (2011 m. vasario 17 d. redakcija) nurodyta, kad Vyriausybė jį priėmė vadovaudamasi Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis.

6.2. Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkte (2011 m. vasario 17 d. redakcija), kurį ginčija pareiškėjas, nustatyta:

„2.1. Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų šeimų ir asmenų Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo <...> nustatyta tvarka deklaruotas turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto suteikimą arba prieš socialinio būsto sąlygų pagerinimą neturi viršyti šių didžiausių dydžių:

2.1.1. asmens be šeimos, gyvenančio Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Neringos miestuose, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rajonų savivaldybėse, grynosios metinės pajamos – 13 200 litų ir turtas – 32 500 litų; asmens be šeimos, gyvenančio kitose vietovėse, grynosios metinės pajamos – 11 000 litų ir turtas – 19 500 litų;

2.1.2. dviejų, trijų asmenų šeimos, gyvenančios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Neringos miestuose, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rajonų savivaldybėse, grynosios metinės pajamos – 26 400 litų ir turtas – 58 500 litų; dviejų, trijų asmenų šeimos, gyvenančios kitose vietovėse, grynosios metinės pajamos – 22 000 litų ir turtas – 39 000 litų;

2.1.3. keturių ir daugiau asmenų šeimos, gyvenančios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Neringos miestuose, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rajonų savivaldybėse, grynosios metinės pajamos vienam asmeniui neturi viršyti 7 700 litų ir turtas vienam asmeniui – 26 000 litų; keturių ir daugiau asmenų šeimos, gyvenančios kitose vietovėse, grynosios metinės pajamos vienam asmeniui neturi viršyti 6 600 litų ir turtas vienam asmeniui – 19 500 litų.“

Taigi Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkte (2011 m. vasario 17 d. redakcija) buvo nustatyti šeimų ir asmenų, turinčių teisę į savivaldybės socialinį būstą, didžiausi turimo turto ir gautų pajamų už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) dydžiai, kurie prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto suteikimą arba prieš socialinio būsto sąlygų pagerinimą neturėjo būti viršijami. Šie dydžiai buvo diferencijuoti pagal asmens (šeimos) gyvenamąją vietą,

taip pat buvo nustatyti skirtingi pajamų ir turto dydžiai asmeniui be šeimos ir šeimai atsižvelgiant į šeimos narių skaičių.

7. Vyriausybė 2015 m. vasario 18 d. priėmė nutarimą Nr. 172 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 „Dėl metinių pajamų ir turto dydžių, pagal kuriuos nustatoma teisė į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, nustatymo“ pripažinimo netekusiu galios“, kuriuo pripažino netekusiu galios Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimą Nr. 670 su visais pakeitimais ir papildymais. Šis nutarimas įsigaliojo 2015 m. vasario 25 d.

8. Apibendrinant šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijamą ir su juo susijusį teisinį reguliavimą, pažymėtina, kad:

– Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) buvo nustatytos šeimų ir asmenų, turinčių nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, teisės į savivaldybės socialinį būstą įgijimo sąlygos: 1) šeimų ir asmenų turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus neviršijo Vyriausybės nustatytų didžiausių dydžių; 2) šeimos ir asmenys neturėjo Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise priklausančio būsto arba turimo būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam šeimos nariui, neviršijo Įstatyme nustatyto dydžio;

– pagal Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą didžiausius turto ir pajamų dydžius, kurių neturėjo viršyti šeimų ir asmenų, pretenduojančių į savivaldybės socialinį būstą, turimas turtas ir gautos pajamos, turėjo nustatyti Vyriausybė;

– Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje buvo nustatytos *inter alia* kai kurios savivaldybės socialinio būsto nuomos sutarties sąlygos: 1) socialinio būsto nuomininko pareiga kas treji metai deklaruoti turimą turtą ir gautas pajamas už vienus metus (12 paskutinių mėnesių); 2) socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlyga – nuomininko (jo šeimos) deklaruotas turimas turtas ar gautos pajamos viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius;

– Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje buvo nustatyta šio straipsnio 4 dalyje nustatytos socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlygos – nuomininko (jo šeimos) deklaruotas turimas turtas ar gautos pajamos viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius dydžius – išimtis; pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą socialinio būsto nuomos sutartis nenutraukiama esant abiem šioms sąlygoms: 1) socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius viršija ne daugiau kaip 5 procentais; 2) nuomininkas ar jo šeimos narys teisės aktų nustatyta tvarka yra įsiregistravęs

teritorinėje darbo biržoje kaip bedarbis arba nuomininkas ar jo šeimos narys Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas nedarbingu;

– socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo teisinis reguliavimas, nustatytas Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio 5 dalies 2 punkte, iš esmės skiriasi nuo nustatytojo Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 ir 5 dalyse; pagal Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 20 straipsnio 5 dalies 2 punktą pagrindas nutraukti socialinio būsto nuomos sutartį yra tik tuomet, kai asmens ar šeimos deklaruotas turtas (įskaitant gautas pajamas) daugiau kaip 20 procentų viršija pajamų ir turto metinius dydžius, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti;

– Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkte (2008 m. spalio 8 d., 2011 m. vasario 17 d. redakcijos) nustatyti didžiausi turto ir pajamų dydžiai, kurių neviršijus asmenys ir šeimos turėjo teisę į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą; šie dydžiai buvo diferencijuojami atsižvelgiant į šeimoje gyvenančių asmenų skaičių ir jų gyvenamąją vietą.

III

1. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama ginčijamų nuostatų atitiktis Konstitucijos 52 straipsniui, kuriame nustatyti pensinio aprūpinimo ir socialinės paramos pagrindai, taip pat 5 straipsnio 1, 2 dalims, kuriose įtvirtintas konstitucinis valdžių padalijimo principas, konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją Lietuvos valstybė yra socialiai orientuota. Valstybės socialinė orientacija atsispindi įvairiose Konstitucijos nuostatose, kuriomis įtvirtintos žmogaus ekonominės, socialinės ir kultūrinės teisės, taip pat pilietinės ir politinės teisės, visuomenės ir valstybės santykiai, socialinės paramos ir socialinės apsaugos pagrindai, Tautos ūkio organizavimo ir reguliavimo principai, valstybės institucijų organizavimo ir veiklos pagrindai ir kt. (*inter alia* 2004 m. kovo 5 d., 2012 m. vasario 6 d. nutarimai).

Socialiai orientuota valstybė turi konstitucinę priedermę ir privalo priimti tam tikrų įsipareigojimų vykdymo našta. Konstitucijoje įtvirtintas socialinio solidarumo principas suponuoja tai, kad tam tikrų įsipareigojimų vykdymo našta tam tikru mastu turi būti paskirstyta ir visuomenės nariams, tačiau tas paskirstymas turi būti konstituciškai pagrįstas, jis negali būti neproporcingas, negali paneigti valstybės socialinės orientacijos ir iš Konstitucijos kylančių įpareigojimų valstybei (*inter alia* 2007 m. birželio 7 d., 2013 m. liepos 1 d. nutarimai).

3. Konstitucijos 52 straipsnyje nustatyta: „Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.“

Konstitucinis Teismas savo aktuose yra suformavęs plačią oficialiąją konstitucinę socialinės

apsaugos, *inter alia* socialinės paramos, doktriną, atskleidęs konstitucinius imperatyvus, kurių privalu paisyti teisės aktais reguliuojant atitinkamus santykius.

3.1. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 52 straipsnio nuostatomis išreiškiama valstybės socialinė orientacija (socialinis pobūdis), o socialiniam aprūpinimui, t. y. visuomenės prisidėjimui prie išlaikymo tų savo narių, kurie dėl įstatymuose nustatytų svarbių priežasčių negali apsirūpinti iš darbo ir kitokių pajamų arba yra nepakankamai aprūpinti, pripažįstamas konstitucinės vertybės statusas; socialinės apsaugos priemonės išreiškia visuomenės solidarumo idėją ir padeda asmeniui apsisaugoti nuo galimos socialinės rizikos (*inter alia* 2010 m. gruodžio 14 d., 2014 m. balandžio 14 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad pilietinėje visuomenėje solidarumo principas nepaneigia asmeninės atsakomybės už savo likimą, todėl socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne pasikliauti vien valstybės laiduojama socialine apsauga (*inter alia* 2002 m. lapkričio 25 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai); socialinė parama neturi sudaryti prielaidų asmeniui pačiam nesiekti gauti didesnių pajamų, savo pastangomis neieškoti galimybių užtikrinti sau ir savo šeimai žmogaus orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas, ji neturi virsti privilegija (*inter alia* 2009 m. rugsėjo 2 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai); abipusės asmens ir visuomenės atsakomybės pripažinimas yra svarbus užtikrinant socialinę darną, laiduojant asmens laisvę ir galimybę apsisaugoti nuo sunkumų, kurių žmogus vienas nepajėgtų įveikti (*inter alia* 1997 m. kovo 12 d., 2012 m. vasario 6 d., 2012 m. vasario 27 d. nutarimai). Taigi pagal Konstituciją įstatymų leidėjui kyla pareiga įstatymu nustatyti tokius socialinės paramos teikimo pagrindus ir sąlygas, socialinės paramos rūšis ir dydžius, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pagal išgales stengtis pirmiausia pačiam pasirūpinti savo ir savo šeimos gerove, prisidėti prie visos visuomenės gerovės (2013 m. vasario 7 d. nutarimas).

Kartu pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje laikomasi teisinės pozicijos, jog valstybės socialinė orientacija suponuoja įstatymų leidėjo diskreciją nustatyti tam tikroms socialiai jautriausioms asmenų grupėms, kurioms reikalinga ypatinga socialinė pagalba, taikytinas visuomenės solidarumu grindžiamo bendrojo teisinio reguliavimo išimtis (2012 m. vasario 6 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimai).

3.2. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, reguliuodamas socialinės apsaugos, socialinės paramos santykius, turi plačią diskreciją (*inter alia* 2012 m. birželio 29 d., 2013 m. vasario 15 d. nutarimai), taip pat kad pagal Konstituciją įstatymu gali būti nustatytos ir kitokios, ne tik Konstitucijos 52 straipsnyje *expressis verbis* nurodytosios, pensijos ir socialinė parama (*inter alia* 2003 m. liepos 4 d., 2012 m. vasario 6 d. nutarimai).

Konstitucijos 52 straipsnis, jos preambulėje įtvirtintas atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekis, konstituciniai valstybės socialinės orientacijos, socialinio solidarumo principai suponuoja tai, kad socialinės paramos santykių teisinio reguliavimo turinį gali lemti įvairūs veiksniai, *inter alia* valstybės ir visuomenės ištekliai, materialinės ir finansinės galimybės, poreikis užtikrinti valstybės finansinį stabilumą, ūkio tvarumą ir plėtrą; įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į šiuos veiksnius ir atitinkamai reguliuodamas minėtus santykius, turi plačią diskreciją pasirinkti ir įstatymu įtvirtinti socialinės paramos rūšis; tais atvejais, kai asmuo pagal įstatymus atitinka reikalavimus, kad gautų kelių rūšių socialinę paramą, įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas *inter alia* į socialinės paramos paskirtį, valstybės ir visuomenės finansines galimybes, gali nustatyti sąlygas, kuriomis ta parama bus teikiama (2013 m. vasario 7 d. nutarimas). Konstitucinis socialinių teisių statusas pats savaime nepaneigia įstatymų leidėjo teisės nustatyti tam tikras jų atsiradimo sąlygas ar ribojimus (1998 m. gegužės 6 d., 2013 m. vasario 7 d. nutarimai).

3.3. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad valstybė turi kurti tokią socialinio aprūpinimo sistemą, kuri padėtų išlaikyti asmens orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas, o prireikus suteiktų asmeniui būtiną socialinę pagalbą (*inter alia* 2007 m. rugsėjo 26 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai). Aiškindamas Konstitucijos 21 straipsnio nuostatas, kuriomis įtvirtinta žmogaus orumo apsauga ir gynimas, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad orumas yra neatimama žmogaus, kaip didžiausios socialinės vertybės, savybė; kiekvienas visuomenės narys turi prigimtinį orumą; tai, kad įstatymų leidėjas, reguliuodamas su žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimu susijusius santykius, turi garantuoti deramą jų apsaugą, yra viena iš žmogaus orumo, kaip konstitucinės vertybės, užtikrinimo prielaidų (2004 m. gruodžio 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d. nutarimai).

Taigi Konstitucijos 52 straipsnyje įtvirtintos valstybės pareigos teikti socialinę paramą įstatymų nustatytais atvejais negalima aiškinti atsietai *inter alia* nuo Konstitucijos 21 straipsnyje įtvirtintos valstybės priedermės saugoti ir ginti žmogaus orumą. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad Konstitucijos 21 straipsnyje įtvirtintas žmogaus orumo, kaip ypatingos konstitucinės vertybės, apsaugos ir gynimo imperatyvas ir valstybės socialinė orientacija lemia valstybės pareigą, atsižvelgiant į valstybės ir visuomenės išgales, padėti būsto neturintiems asmenims, kurie negali juo apsirūpinti iš darbo ir (ar) kitokių pajamų, apsirūpinti bent minimalius socialiai priimtinius jų poreikius atitinkančiu būstu. Reguluodamas socialinės paramos tokiems asmenims apsirūpinant būstu santykius, įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją pasirinkti šios paramos teikimo formas, *inter alia* gali numatyti finansinę paramą būstui įsigyti arba išsinuomoti, valstybei priklausančio arba jos nuomojamo būsto suteikimą ir kt. Pabrėžtina, kad valstybės socialinė orientacija suponuoja įstatymų leidėjo pareigą, reguliuojant šiuos santykius, sudaryti prielaidas atsižvelgti ir į socialiai jautriausių asmenų grupių, kurioms reikalinga ypatinga socialinė pagalba, poreikius.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, įstatymu reguliuodamas socialinės paramos būsto neturintiems asmenims apsirūpinant būstu santykius, turi nustatyti asmenis, kurie negali apsirūpinti būstu iš darbo ir (ar) kitokių pajamų ir kuriems dėl šios priežasties teikiama valstybės parama apsirūpinimui būstu, tokios paramos teikimo pagrindus, sąlygas, dydžius. Įstatymų leidėjui valstybės paramos apsirūpinimui būstu teikimą susiejus su asmens (šeimos) turto ir pajamų dydžiais, jie gali būti ir santykiniai, t. y. susieti su Vyriausybės ar kitos kompetentingos institucijos, atsižvelgiant į tam tikrus ekonomikos rodiklius, nustatomais dydžiais.

Valstybės paramos apsirūpinimui būstu teikimą susiejęs su asmens (šeimos) turto ir pajamų dydžiais, įstatymų leidėjas turi nustatyti asmens (šeimos) turto ir pajamų lygį, kurį pasiekus šios paramos teikimas nutraukiamas. Nustatant šį lygį būtina paisyti Konstitucijos normų ir principų, *inter alia* jos 21 straipsnyje įtvirtintos valstybės priedermės saugoti ir ginti žmogaus orumą, konstitucinio teisinės valstybės principo (*inter alia* konstitucinių teisingumo, proporcingumo reikalavimų), lemiančių tai, kad tokios paramos teikimas neturėtų būti nutraukiamas, jeigu asmuo (šeima) negali apsirūpinti kitu bent minimalius socialiai priimtinus jo (jos) poreikius atitinkančiu būstu.

3.4. Aiškindamas Konstitucijos 52 straipsnį Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad socialinės paramos santykių reguliavimas įstatymu yra viena svarbiausių konstitucinės teisės į socialinę paramą garantijų (2004 m. kovo 5 d., 2005 m. vasario 7 d. nutarimai). Konstitucijos 52 straipsnio formuluotė „valstybė laiduoja“ *inter alia* reiškia, kad įvairių rūšių socialinė parama garantuojama tiems asmenims ir tokiais pagrindais, kurie nustatyti įstatymuose (*inter alia* 2002 m. balandžio 23 d., 2012 m. vasario 6 d. nutarimai). Atskiros socialinės paramos rūšys, asmenys, kuriems skiriama socialinė parama, socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo pagrindai, sąlygos, dydžiai pagal Konstituciją gali būti nustatyti tik įstatymu (*inter alia* 2004 m. kovo 5 d., 2014 m. balandžio 14 d. nutarimai).

Poįstatyminis socialinės apsaugos, socialinės paramos santykių teisinis reguliavimas gali apimti atitinkamų procedūrų nustatymą, taip pat tokį įstatymais grindžiamą teisinį reguliavimą, kai poreikį įstatymu nustatytą teisinį reguliavimą detalizuoti ir sukonkretinti poįstatyminiuose teisės aktuose objektyviai lemia būtinumas teisėkūroje remtis tam tikros srities specialiomis žiniomis ar specialia (profesine) kompetencija (*inter alia* 2005 m. vasario 7 d., 2010 m. gruodžio 14 d., 2012 m. spalio 31 d., 2014 m. vasario 14 d. nutarimai). Poįstatyminiu teisiniu reguliavimu negalima nustatyti asmens teisės į socialinę paramą atsiradimo sąlygų, taip pat riboti šios teisės apimties (*inter alia* 2005 m. vasario 7 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2010 m. gruodžio 14 d., 2014 m. vasario 14 d. nutarimai).

4. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas – universalus principas, kuriuo grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija, – yra itin talpus, apima daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų; neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas yra konstitucinis teisingumo principas, kuris gali būti įgyvendintas užtikrinus tam tikrą interesų pusiausvyrą.

Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja visų teisės aktų hierarchiją ir neleidžia poįstatyminiais teisės aktais reguliuoti santykių, kurie turi būti reguliuojami tik įstatymu, taip pat poįstatyminiais teisės aktais nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytuoju įstatyme, nebūtų grindžiamas įstatymais, nes antraip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė prieš poįstatyminius teisės aktus (*inter alia* 2009 m. birželio 22 d., 2013 m. lapkričio 6 d. nutarimai).

Konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, todėl Seimas neturi teisės pavesti Vyriausybei ar kuriai nors kitai institucijai įgyvendinti jo konstitucinę kompetenciją (2002 m. sausio 14 d., 2010 m. rugsėjo 29 d., 2015 m. kovo 3 d. nutarimai).

5. Konstitucijos 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„Valstybės valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismas.

Valdžios galias riboja Konstitucija.“

Šios Konstitucijos nuostatos išreiškia valdžių padalijimo principą. Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, jog konstitucinis valdžių padalijimo principas reiškia, kad įstatymų leidžiamoji, vykdomoji ir teisminė valdžios turi būti atskirtos, pakankamai savarankiškos, bet kartu tarp jų turi būti pusiausvyra, kad kiekvienai valdžios institucijai yra nustatyta jos paskirtį atitinkanti kompetencija, kad institucijos kompetencijos konkretus turinys priklauso nuo tos valdžios vietos bendroje valdžių sistemoje ir jos santykio su kitomis valdžiomis, nuo tos institucijos vietos tarp kitų valdžios institucijų ir jos įgaliojimų santykio su kitų institucijų įgaliojimais, kad, Konstitucijoje tiesiogiai nustačius konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimus, viena valstybės valdžios institucija negali iš kitos perimti tokių įgaliojimų, jų perduoti ar atsisakyti ir kad tokie įgaliojimai negali būti pakeisti ar apriboti įstatymu (*inter alia* 2002 m. kovo 5 d., 2006 m. birželio 6 d., 2010 m. gegužės 13 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalies nuostata „valdžios galias riboja Konstitucija“ yra pažeidžiama, jeigu nustatytu teisiniu reguliavimu konstituciškai nepagrįstai išplečiamos Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės valdžios institucijos arba kurios nors kitos valdžios institucijos galios (*inter alia* 2004 m. gruodžio 13 d., 2005 m. rugpjūčio 23 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai).

IV

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtini Lietuvos Respublikos tarptautiniai įsipareigojimai, taip pat Europos Sąjungos teisės normos, susijusios su socialinėmis žmogaus teisėmis, *inter alia* teise į socialinę paramą ir teise į būstą.

1. 1966 m. Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto (toliau – Paktas), kuris Lietuvos Respublikai įsigaliojo 1992 m. vasario 20 d., 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės, šio Pakto šalys, pripažįsta kiekvieno teisę į pakankamą savo ir savo šeimos gyvenimo lygį, įskaitant teisę turėti būstą, ir imasi reikiamų priemonių, kad būtų užtikrintas šios teisės įgyvendinimas.

Ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių komiteto, kuris prižiūri valstybių įsipareigojimų pagal Paktą vykdymą, 2014 m. išvadose apie Lietuvos Respublikos pateiktą Pakto įgyvendinimo ataskaitą, be kita ko, išreikštas susirūpinimas dėl ypač didelio socialinio būsto trūkumo; Lietuva paraginta užtikrinti, kad vykdant būsto politiką visų pirma būtų atsižvelgiama į marginalizuotų ir pažeidžiamų asmenų, kurie neturi tinkamo būsto, grupių poreikius.

Ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių komitetas, aiškindamas Pakto 11 straipsnio 1 dalies nuostatas, yra pažymėjęs, kad žmogaus teisė į tinkamą būstą, kaip sudedamoji teisės į pakankamą gyvenimo lygį dalis, yra viena svarbiausių visoms ekonominėms, socialinėms ir kultūrinėms teisėms įgyvendinti. Atkreipęs dėmesį į tai, kad, kaip nurodyta Pakto preambulėje, jame įtvirtintos teisės kyla iš prigimtinio žmogaus asmenybės orumo, minėtas komitetas pabrėžė, kad teisė į būstą turi būti garantuota kaip teisė ne į bet kokį, o į tinkamą būstą (1991 m. Bendrasis komentaras Nr. 4: Teisė į tinkamą būstą (Pakto 11 straipsnio 1 dalis).

2. Europos socialinėje chartijoje (pataisytoje) (toliau – Chartija), priimtoje 1996 m. gegužės 3 d. ir Lietuvos Respublikai įsigaliojusioje (su išlygomis) 2001 m. rugpjūčio 1 d., įtvirtinta teisė į socialinę paramą bei medicinos pagalbą (13 straipsnis) ir teisė į būstą (31 straipsnis). Chartijos 13 straipsnyje *inter alia* nustatyta:

„Siekdamos užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinta teisė į socialinę paramą ir medicinos pagalbą, Šalys įsipareigoja:

1. Užtikrinti, kad kiekvienas asmuo, kuris neturi pakankamai lėšų pragyvenimui ir kuris negali gauti tokių lėšų savo pastangomis ar iš kitų šaltinių, ypač iš socialinės apsaugos sistemos, gautų reikiamą paramą, o susirgęs – priežiūrą, būtiną pagal jo sveikatos būklę.

2. Užtikrinti, kad asmenims, kurie gauna tokią pagalbą, dėl šios priežasties nebūtų ribojamos politinės ir socialinės teisės.“

Chartijos 31 straipsnyje *inter alia* nustatyta:

„Siekdamos užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinta teisė į būstą, Šalys įsipareigoja imtis priemonių, skirtų:

1. Remti galimybes turėti atitinkamo standarto būstą.
2. Neleisti plisti benamystei ir ją mažinti, kol palaipsniui ji bus panaikinta.“

Europos socialinių teisių komiteto, kuris prižiūri valstybių įsipareigojimų pagal Chartiją vykdymą, 2011 m. išvadose apie Lietuvos Respublikos pateiktą Chartijos įgyvendinimo ataskaitą *inter alia* pažymėta, jog dėl to, kad teisė į tinkamą būstą nėra veiksmingai garantuota, padėtis Lietuvoje neatitinka Chartijos 31 straipsnio 1 dalies reikalavimų. Minėtose išvadose, be kita ko, pažymėta, kad valstybės, siekdamos įgyvendinti Chartijos 31 straipsnio 1 dalies nuostatas, privalo atsižvelgti į tai, kokį poveikį jų nustatytos priemonės turi kiekvienai asmenų kategorijai, ypač tų, kurie labiausiai pažeidžiami.

3. Nors 1950 m. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (toliau – Konvencija) socialinės ir ekonominės teisės tiesiogiai neįtvirtintos, vis dėlto tam tikrais atvejais asmens socialinės teisės (įskaitant teisę į būstą ar socialinę paramą) pagal Konvenciją gali būti ginamos. Pavyzdžiui, dėl absoliučiai mažo pensijos ar socialinės išmokos dydžio pagal Konvencijos 3 straipsnį gali būti keliamas klausimas dėl žmogaus orumą žeminančio elgesio (žr. 2009 m. birželio 18 d. nutarimą byloje *Budina prieš Rusiją*, peticijos Nr. 45603/05). Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat pabrėžia, kad valstybės atsakomybė pagal Konvenciją galima ir tada, kai asmuo atsiduria tokioje padėtyje, kai yra visiškai priklausomas nuo valstybės paramos, ir ta padėtis yra nesuderinama su asmens orumo gerbimu (žr. 2001 m. birželio 26 d. nutarimą byloje *O'Rourke prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 39022/97).

Aiškindamas Konvencijos 8 straipsnį, Europos Žmogaus Teisių Teismas pabrėžia, kad šis straipsnis negali būti aiškinamas kaip nustatantis valstybei tiesioginę pozityvią pareigą suteikti kiekvienam asmeniui būstą (žr. 2001 m. sausio 18 d. sprendimą byloje *Chapman prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 27238/95), tačiau valstybės pareiga užtikrinti būstą itin pažeidžiamiesiems asmenims išimtiniais atvejais gali būti kildinama iš Konvencijos 8 straipsnio (žr. 2012 m. balandžio 24 d. sprendimą byloje *Yordanova ir kiti prieš Bulgariją*, peticijos Nr. 25446/06, 2013 m. spalio 17 d. sprendimą byloje *Winterstein ir kiti prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 27013/07).

4. Šiame kontekste paminėtina ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, kurios 1 straipsnyje „Žmogaus orumas“ nustatyta: „Žmogaus orumas yra neliečiamas. Jį reikia gerbti ir saugoti“, o 34 straipsnio „Socialinė apsauga ir socialinė parama“ 3 dalyje įtvirtinta: „Siekdama įveikti socialinę atskirtį ir skurdą, Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę į socialinę paramą ir paramą aprūpinant būstu, kad pagal Sąjungos teisės ir nacionalinių teisės aktų nustatytas taisykles bei praktiką būtų užtikrintos tinkamos gyvenimo sąlygos visiems neturintiems pakankamai lėšų.“

V

Dėl Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 dalies (2010 m. spalio 12 d. redakcija), 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4, 5 dalių atitikties Konstitucijai

1. Minėta, kad pareiškėjas Klaipėdos miesto apylinkės teismas prašo ištirti, ar Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nuostata „Teisę į savivaldybės socialinį būstą turi šio Įstatymo 1 straipsnyje nurodytos šeimos ir asmenys, kurių Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruotas turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto suteikimą yra mažesni už pajamas ir turtą, kurių didžiausius dydžius nustato Vyriausybė“ ir 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalies nuostata „Nuomos sutartyje taip pat turi būti nustatyta, kad socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant dydžius, nustatytus pagal šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygas, nuomos sutartis nutraukiama nuomos sutartyje nustatyta tvarka“ tiek, kiek jose nustatyta, kad šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, turimas turtas ir gautos pajamos nustatomi neatsižvelgiant į jų poreikius, individualias savybes ir kitas reikšmingas aplinkybes, neprieštarauja Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Minėta, kad Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) buvo nustatyta:

„Teisę į savivaldybės socialinį būstą turi šio Įstatymo 1 straipsnyje nurodytos šeimos ir asmenys, kurių Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruotas turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto suteikimą yra mažesni už pajamas ir turtą, kurių didžiausius dydžius nustato Vyriausybė, jeigu jie neturi Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise priklausančio būsto arba turimo būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam šeimos nariui, yra mažesnis kaip 10 kvadratinių metrų arba yra mažesnis kaip 14 kvadratinių metrų, jeigu šeimoje yra asmuo, kuriam Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis arba kuris yra pripažintas nedarbingu (netekusiu 75–100 procentų darbingumo) ar iš dalies darbingu (netekusiu 60–70 procentų darbingumo), arba kuris yra sukakęs senatvės pensijos amžių ir jam nustatyta specialiųjų poreikių tenkinimo reikmė, arba asmuo, sergantis lėtinės ligos, įrašytos į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą sąrašą, sunkia forma.“

Įstatymo 11 straipsnio „Socialinio būsto nuomos tvarka ir sąlygos“ (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje buvo nustatyta:

„Socialinio būsto nuomos sutartyje turi būti nustatyta, kad socialinio būsto nuomininkas privalo kas treji metai Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruoti turimą turtą ir gautas pajamas už vienus metus (12 paskutinių mėnesių). Nuomos sutartyje taip pat turi būti nustatyta, kad socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant dydžius, nustatytus pagal šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygas, nuomos sutartis nutraukiama nuomos sutartyje nustatyta tvarka. Duomenys apie deklaruotą turimą turtą ir gautas pajamas per mėnesį nuo šioje dalyje nurodyto termino pateikiami savivaldybės vykdomajai institucijai.“

3. Kaip minėta, pareiškėjo nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu buvo sudarytos prielaidos atsirasti situacijoms, kai dėl asmens gaunamos pensijos ir socialinės paramos prarandama teisė gauti kitą socialinę paramą, nes pagal ginčijamas Įstatymo nuostatas, asmens pajamoms pasiekus tam tikrą Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarime Nr. 670 nustatytą dydį, netenkama teisės į socialinio būsto nuomą. Be to, sprendžiant klausimą, ar suteikti asmeniui socialinę paramą (socialinį būstą), neatsižvelgiama į tai, kokios rūšies pajamas jis gauna, į asmens individualias savybes (būseną), poreikius, kitas reikšmingas aplinkybes.

4. Sprendžiant, ar Įstatymo 8 straipsnio 1 dalis (2010 m. spalio 12 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, neprieštaravo Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, reguliuodamas socialinės apsaugos, socialinės paramos santykius, turi plačią diskreciją; valstybės paramos apsirūpinimui būstu teikimą jis gali susieti su asmens (šeimos) turto ir pajamų dydžiais; pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, įstatymu reguliuodamas socialinės paramos būsto neturintiems asmenims apsirūpinant būstu santykius, turi nustatyti asmenis, kurie negali apsirūpinti būstu iš darbo ir (ar) kitokių pajamų ir kuriems dėl šios priežasties teikiama valstybės parama apsirūpinimui būstu, tokios paramos teikimo pagrindus, sąlygas, dydžius; Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalies nuostata „valdžios galias riboja Konstitucija“ yra pažeidžiama, jeigu nustatytu teisiniu reguliavimu konstituciškai nepagrįstai išplečiamos Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės valdžios institucijos arba kurios nors kitos valdžios institucijos galios; Seimas neturi teisės pavesti Vyriausybei ar kuriai nors kitai institucijai įgyvendinti jo konstitucinę kompetenciją.

4.1. Minėta, kad Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) buvo nustatytos šeimų ir asmenų, turinčių nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, teisės į savivaldybės socialinį būstą įgijimo sąlygos: 1) šeimų ir asmenų turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus neviršijo Vyriausybės nustatytų didžiausių dydžių; 2) šeimos ir asmenys neturėjo Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise priklausančio būsto arba turimo būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam šeimos nariui, neviršijo Įstatyme nustatyto dydžio.

Minėta ir tai, kad pagal Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą didžiausius turto ir pajamų dydžius, kurių neturėjo viršyti šeimų ir

asmenų, pretenduojančių į savivaldybės socialinį būstą, turimas turtas ir gautos pajamos, turėjo nustatyti Vyriausybė.

4.2. Pažymėtina, kad pagal Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Vyriausybės nustatyti didžiausi šeimų ir asmenų turimo turto ir gautų pajamų dydžiai buvo viena iš Įstatyme įtvirtintos teisės į savivaldybės socialinį būstą įgijimo sąlygos sudedamųjų dalių, todėl šie dydžiai pagal Konstituciją turėjo būti nustatyti įstatymu.

Taigi konstatuotina, kad Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje (2010 m. spalio 12 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu tiek, kiek Vyriausybei buvo suteikti įgaliojimai nustatyti didžiausius turto ir pajamų dydžius, kurių neviršijus šeimos ir asmenys turėjo teisę į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, Seimas perdavė Vyriausybei savo konstitucinę kompetenciją nustatyti socialinės paramos sąlygas, taigi pavedė jai poįstatyminiais teisės aktais sureguliuoti santykius, kurie turi būti reguliuojami tik įstatymu, ir taip konstituciškai nepagrįstai išplėtė Vyriausybės galias.

4.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 dalis (2010 m. spalio 12 d. redakcija) tiek, kiek Vyriausybei buvo suteikti įgaliojimai nustatyti didžiausius turto ir pajamų dydžius, kurių neviršijus šeimos ir asmenys turėjo teisę į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, prieštaravo Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

5. Sprendžiant, ar Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalis tiek, kiek nurodyta, neprieštaravo Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Konstituciją valstybė turi kurti tokią socialinio aprūpinimo sistemą, kuri padėtų išlaikyti asmens orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas, o prireikus suteiktų asmeniui būtiną socialinę pagalbą; socialiai orientuota valstybė turi konstitucinę priedermę ir privalo prisiimti tam tikrų įsipareigojimų vykdymo našą; socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne pasikliauti vien valstybės laiduojama socialine apsauga; siekiant įgyvendinti konstitucinį teisingumo principą, turi būti užtikrinta tam tikra interesų pusiausvyra; nustatant asmens (šeimos) turto ir pajamų lygį, kurį pasiekus nutraukiamas valstybės paramos apsirūpinimui būstu teikimas, būtina paisyti Konstitucijos normų ir principų, *inter alia* jos 21 straipsnyje įtvirtintos valstybės priedermės saugoti ir ginti žmogaus orumą, konstitucinio teisinės valstybės principo (*inter alia* konstitucinių teisingumo, proporcingumo reikalavimų); valstybės socialinė orientacija suponuoja įstatymų leidėjo pareigą, reguliuojant socialinės paramos būsto

neturintiems asmenims apsirūpinant būstu santykius, sudaryti prielaidas atsižvelgti ir į socialiai jautriausių asmenų grupių, kurioms reikalinga ypatinga socialinė pagalba, poreikius.

5.1. Kaip minėta, Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje buvo nustatyta socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlyga – nuomininko (jo šeimos) deklaruotas turimas turtas ar gautos pajamos viršija Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius.

Taigi pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą, socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) turimam turtui ar gautoms pajamoms už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) viršijus Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius, socialinio būsto nuomos sutartis turėjo būti nutraukiama neatsižvelgiant į tai, kiek šie dydžiai viršyti ir ar to pakanka bent minimalius socialiai priimtinus asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti.

5.2. Minėta, kad pagal Įstatymo (2002 m. lapkričio 12 d. redakcija) 2 straipsnio 7 dalį socialinis būstas – nekomerciniu pagrindu, pagal Vyriausybės nustatytą nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką nuomojamos savivaldybės gyvenamosios patalpos, skirtos mažas pajamas turintiems asmenims ir šeimoms apgyvendinti pagal šio Įstatymo nustatytas sąlygas.

Taigi, išnuomojant savivaldybės socialinį būstą, nuomininkui (jo šeimai) suteikiamos socialinės paramos finansinė išraiška yra lygi skirtumui tarp nuomojamos gyvenamosios patalpos nuomos rinkos kainos ir pagal Vyriausybės nustatytą nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką nustatytos gyvenamosios patalpos nuomos kainos.

Teisiniu reguliavimu, pagal kurį socialinio būsto nuomos sutartis turėjo būti nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) turimam turtui ar gautoms pajamoms už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) net ir nedaug viršijus Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius, sudarytos prielaidos ženkliai pabloginti socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) padėtį, socialinio būsto nuomininką (jo šeimą) sugrąžinti į iš esmės tą pačią padėtį, kurioje jis (jo šeima) buvo prieš suteikiant jam socialinį būstą.

Vadinasi, tokiu teisiniu reguliavimu nesudarytos prielaidos tinkamai įgyvendinti valstybės pareigą padėti būsto neturintiems asmenims, kurie negali juo apsirūpinti iš darbo ir (ar) kitokių pajamų, apsirūpinti bent minimalius socialiai priimtinus jų poreikius atitinkančiu būstu, nepaisyta valstybės socialinės orientacijos, suponuojančios konstitucinę valstybės priedermę prisiimti tam tikrų įsipareigojimų vykdymo našta. Toks teisinis reguliavimas neproporcingas siekiamam tikslui padėti apsirūpinti būstu asmenims, neturintiems galimybės juo apsirūpinti savarankiškai.

Tokiu teisiniu reguliavimu taip pat neužtikrinta tinkama pusiausvyra tarp visuomenės intereso prisidėti prie būsto neturinčių asmenų, kurie negali juo apsirūpinti iš darbo ir (ar) kitokių

pajamų, apsirūpinimo būstu ir būsto neturinčio asmens intereso pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne pasikliauti vien valstybės laiduojama socialine apsauga.

Taigi konstatuotina, jog Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje įtvirtintu teisiniu reguliavimu tiek, kiek nustatyta, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama ir tais atvejais, kai socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) turtas ar gautos pajamos Vyriausybės nustatytus dydžius viršija mažiau nei pakaktų minimalius socialiai priimtinius asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti, pažeidžiama Konstitucijos 52 straipsnyje laiduojama teisė į socialinę paramą, konstituciniai teisingumo, proporcingumo imperatyvai.

5.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, jog Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalies nuostata, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius, tiek, kiek ja buvo nustatyta, kad sutartis nutraukiama ir tais atvejais, kai jo (jo šeimos) turtas ar pajamos Vyriausybės nustatytus dydžius viršija mažiau nei pakaktų minimalius socialiai priimtinius asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti, prieštaravo Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

6. Minėta, kad Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje buvo nustatyta šio straipsnio 4 dalyje nurodytos socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlygos išimtis; pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą socialinio būsto nuomos sutartis nenutraukiama esant abiem šioms sąlygoms: 1) socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius viršija ne daugiau kaip 5 procentais; 2) nuomininkas ar jo šeimos narys teisės aktų nustatyta tvarka yra įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje kaip bedarbis arba nuomininkas ar jo šeimos narys Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas nedarbingu.

Minėta ir tai, kad pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje nustatytą socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlygos išimtį tuo atveju, jeigu nuomininkas ar jo šeimos narys teisės aktų nustatyta tvarka buvo įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje kaip bedarbis arba nuomininkas ar jo šeimos narys Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka buvo pripažintas nedarbingu, socialinio būsto nuomos sutartis turėjo būti nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautoms pajamoms už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) daugiau kaip 5 procentais viršijus Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius; visais kitais atvejais pagal Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalyje

nustatytą teisinį reguliavimą socialinio būsto nuomos sutartis turėjo būti nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautoms pajamoms už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) viršijus Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius.

6.1. Šiame nutarime konstatuota, jog Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalies nuostata, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius, tiek, kiek ja buvo nustatyta, kad sutartis nutraukiama ir tais atvejais, kai jo (jo šeimos) turtas ar pajamos Vyriausybės nustatytus dydžius viršija mažiau nei pakaktų minimalius socialiai priimtinius asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti, prieštaravo Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Pažymėtina, kad Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalyje nustatytas pajamų padidėjimas (ne daugiau kaip 5 procentai Vyriausybės nustatytų didžiausių turto ir pajamų dydžių), atsižvelgiant į šioje dalyje nurodytus socialinio būsto nuomininko ar jo šeimos nario ypatumus (bedarbis arba Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka pripažintas nedarbingu), negali būti vertinamas kaip pakankamas tam, kad asmuo (šeima) galėtų išsinuomoti minimalius socialiai priimtinius asmens (šeimos) poreikius atitinkantį būstą.

Taigi, vadovaujantis tais pačiais argumentais, kuriais remiantis šiame nutarime konstatuota, kad Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 4 dalis tiek, kiek nurodyta, prieštaravo Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui, konstatuotina, kad Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui prieštaravo ir Įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalis tiek, kiek ja buvo nustatyta, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama ir tais atvejais, kai socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) pajamos Vyriausybės nustatytus dydžius viršija mažiau nei pakaktų minimalius socialiai priimtinius asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti.

6.2. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, jog Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija) 5 dalies nuostata, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautoms pajamoms už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) daugiau kaip 5 procentais viršijant Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius, tiek, kiek ja buvo nustatyta, kad sutartis nutraukiama ir tais atvejais, kai jo (jo šeimos) pajamos Vyriausybės nustatytus dydžius viršija mažiau nei pakaktų minimalius socialiai priimtinius asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti, prieštaravo Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

VI

Dėl Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkto (2011 m. vasario 17 d. redakcija) atitikties Konstitucijai

1. Minėta, kad pareiškėjas Klaipėdos miesto apylinkės teismas prašo ištirti Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkto (2011 m. vasario 17 d. redakcija) atitiktį Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 52 straipsniui.

2. Minėta ir tai, kad Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkte (2011 m. vasario 17 d. redakcija) buvo nustatyta:

„2.1. Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų šeimų ir asmenų Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo <...> nustatyta tvarka deklaruotas turimas turtas ir gautos pajamos už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) prieš prašymo įrašyti į atitinkamą šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašą pateikimo dieną ir prieš savivaldybės socialinio būsto suteikimą arba prieš socialinio būsto sąlygų pagerinimą neturi viršyti šių didžiausių dydžių:

2.1.1. asmens be šeimos, gyvenančio Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Neringos miestuose, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rajonų savivaldybėse, grynosios metinės pajamos – 13 200 litų ir turtas – 32 500 litų; asmens be šeimos, gyvenančio kitose vietovėse, grynosios metinės pajamos – 11 000 litų ir turtas – 19 500 litų;

2.1.2. dviejų, trijų asmenų šeimos, gyvenančios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Neringos miestuose, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rajonų savivaldybėse, grynosios metinės pajamos – 26 400 litų ir turtas – 58 500 litų; dviejų, trijų asmenų šeimos, gyvenančios kitose vietovėse, grynosios metinės pajamos – 22 000 litų ir turtas – 39 000 litų;

2.1.3. keturių ir daugiau asmenų šeimos, gyvenančios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Neringos miestuose, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rajonų savivaldybėse, grynosios metinės pajamos vienam asmeniui neturi viršyti 7 700 litų ir turtas vienam asmeniui – 26 000 litų; keturių ir daugiau asmenų šeimos, gyvenančios kitose vietovėse, grynosios metinės pajamos vienam asmeniui neturi viršyti 6 600 litų ir turtas vienam asmeniui – 19 500 litų.“

3. Taip pat minėta, kad, pareiškėjo nuomone, Vyriausybė, 2003 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 670 nustatydamą didžiausius pajamų ir turto dydžius, kurių neviršijus asmenims suteikiama socialinė parama (teisė į socialinio būsto nuomą), nustatė ratą asmenų, turinčių teisę pretenduoti į valstybės paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti, tačiau pagal Konstitucijos 52 straipsnį asmenys, kuriems skiriama socialinė parama, gali būti nustatyti tik įstatymu; taigi Vyriausybė, ginčijamu nutarimu patvirtindama nurodytus pajamų ir turto dydžius, sureguliuo santykius, kurie pagal Konstituciją turi būti reguliuojami įstatymu.

4. Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 (2011 m. vasario 17 d. redakcija) preambulėje, kaip minėta, nurodyta, kad jis priimtas vadovaujantis Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis. Taigi Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimas Nr. 670 buvo priimtas įgyvendinant Įstatymo, kuriuo jis grindžiamas, nuostatas.

5. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad Įstatymo 8 straipsnio 1 dalis (2010 m. spalio 12 d. redakcija) tiek, kiek Vyriausybei buvo suteikti įgaliojimai nustatyti didžiausius turto ir pajamų dydžius, kurių neviršijus šeimos ir asmenys turėjo teisę į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, prieštaravo Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui. Prieštaraujančiomis Konstitucijai šiame Konstitucinio Teismo nutarime pripažintos ir kai kurios kitos Įstatymo nuostatos.

5.1. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad teismas, vykdydamas teisingumą, turi vadovautis tik Konstitucijai neprieštaraujančiais įstatymais ir kitais teisės aktais, jis negali taikyti įstatymo, kuris prieštarauja Konstitucijai (2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2007 m. birželio 27 d., 2009 m. kovo 2 d., 2010 m. rugsėjo 7 d., 2013 m. gruodžio 16 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad būtų iš esmės klaidinga prezumpcija, esą poįstatyminis teisės aktas turi atitikti antikonstitucinį įstatymą, tokia prezumpcija paneigtą Konstitucijoje įtvirtintą teisės aktų hierarchijos, kurios viršūnėje yra Konstitucija, sampratą; taip būtų iškreipta pati konstitucinės justicijos esmė (2007 m. sausio 16 d., 2007 m. birželio 27 d., 2007 m. gruodžio 17 d., 2009 m. birželio 22 d., 2010 m. vasario 9 d., 2010 m. rugsėjo 7 d., 2013 m. gruodžio 16 d. nutarimai).

5.2. Taigi konstatavus, kad Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 dalis (2010 m. spalio 12 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, prieštaravo Konstitucijai, konstatuotina, kad Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkto (2011 m. vasario 17 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 52 straipsniui tyrimas pareiškėjo ginčijamu aspektu būtų beprasmis, todėl šioje konstitucinės justicijos bylos dalyje nebeliko tyrimo dalyko.

5.3. Tai, kad byloje dėl pareiškėjo prašymo nėra tyrimo dalyko, reiškia, kad prašymas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui (*inter alia* 2003 m. gegužės 6 d., 2006 m. rugpjūčio 8 d. sprendimai, 2008 m. kovo 20 d., 2013 m. lapkričio 20 d., 2013 m. gruodžio 16 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai).

Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai (kitam aukštesnės galios teisės aktui), jeigu prašymo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui, o pagal

69 straipsnio 3 dalį, jeigu atsisakymo nagrinėti prašymą pagrindai buvo nustatyti pradėjus nagrinėti bylą Konstitucinio Teismo posėdyje, priimamas sprendimas nutraukti bylą.

5.4. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, šios konstitucinės justicijos bylos dalis dėl pareiškėjo Klaipėdos miesto apylinkės teismo prašymo ištirti Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 2.1 punkto (2011 m. vasario 17 d. redakcija) atitiktį Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 52 straipsniui nutrauktina.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 53¹, 54, 55, 56, 69 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 8 straipsnio 1 dalis (2010 m. spalio 12 d. redakcija; Žin., 2010, Nr. 125-6376) tiek, kiek Vyriausybei buvo suteikti įgaliojimai nustatyti didžiausius turto ir pajamų dydžius, kurių neviršijus šeimos ir asmenys turėjo teisę į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija; Žin., 2010, Nr. 125-6376) 4 dalies nuostata, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) deklaruotam turimam turtui ar gautoms pajamoms viršijant Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius, tiek, kiek ja buvo nustatyta, kad sutartis nutraukiama ir tais atvejais, kai jo (jo šeimos) turtas ar pajamos Vyriausybės nustatytus dydžius viršija mažiau nei pakaktų minimalius socialiai priimtinus asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

3. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 11 straipsnio (2010 m. spalio 12 d. redakcija; Žin., 2010, Nr. 125-6376) 5 dalies nuostata, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama socialinio būsto nuomininko (jo šeimos) gautoms pajamoms už vienus metus (12 paskutinių mėnesių) daugiau kaip 5 procentais viršijant Vyriausybės nustatytus didžiausius turto ir pajamų dydžius, tiek, kiek ja buvo nustatyta, kad sutartis nutraukiama ir tais atvejais, kai jo (jo šeimos) pajamos Vyriausybės nustatytus dydžius viršija mažiau nei pakaktų minimalius socialiai priimtinus asmens (šeimos) poreikius atitinkančiam būstui išsinuomoti, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

4. Nutraukti bylos dalį pagal pareiškėjo Klaipėdos miesto apylinkės teismo prašymą ištirti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 670 „Dėl metinių pajamų ir turto dydžių, pagal kuriuos nustatoma teisė į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, nustatymo“ 2.1 punkto (2011 m. vasario 17 d. redakcija; Žin., 2011, Nr. 23-1101) atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 52 straipsniui.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Pranas Kuconis

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Dainius Žalimas